

Vergaderjaar 2013–2014

31 839

Jeugdzorg

Nr. 410

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT EN VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2014

Op 1 januari 2015 treedt de Jeugdwet in werking. Gemeenten, aanbieders van de verschillende vormen van jeugdhulp, bureaus jeugdzorg en andere betrokken partijen werken hard aan de voorbereiding van de invoering van de in februari jl. door de Eerste Kamer aanvaarde wet. Eerste prioriteit is dat er in de overgang naar het nieuwe jeugdstelsel géén kinderen tussen wal en schip vallen. Mede gezien de vragen van uw Kamer tijdens het Algemeen Overleg op 25 juni jl. informeren wij u met deze brief over de voortgang van de inkoopafspraken en de lopende interventies.

Samengevat is het beeld:

- De datum van 1 augustus was een belangrijk peilmoment: liggen de gemeenten op schema om vóór 1 november 2014 de subsidies vast te stellen en de contracten te tekenen. De regio's geven aan dat alle inspanningen erop gericht zijn om het proces tijdig af te ronden.
- Weliswaar is het in de meeste regio's niet gelukt om op de met de VNG afgesproken datum van 1 augustus helderheid te verschaffen over het budget waarop aanbieders in 2015 kunnen rekenen, maar in de meeste regio's en voor de meeste vormen van jeugdhulp zijn de offerteaanvragen de deur uit en zijn de subsidieprocedures gestart. De regio's geven aan dat de gewenste duidelijkheid voor aanbieders de komende weken ontstaat tijdens de onderhandelingen over de ingediende offertes.
- Voor de BJZ zullen naar verwachting alle regio's tijdige afspraken maken.
- In 31 van de 42 regio's is het inkoopproces zo ingericht dat de subsidies naar verwachting vóór 1 november 2014 vastgesteld c.q. de contracten voor die datum gesloten zijn. Het inkoopproces in deze regio's biedt voldoende ruimte om eventuele vertragingen op te vangen.
- In 11 regio's biedt het inkoopproces – gezien de beschikbare tijd – onvoldoende zekerheid dat de subsidies daadwerkelijk vóór 1 november 2014 vastgesteld c.q. de contracten voor die datum gesloten zijn.

De urgentie is groot. Het gaat om de continuïteit van zorg/jeugdhulp. Vanaf 1 januari 2015 moet iedere gemeente in staat zijn om dit te kunnen bieden. Ondanks dat we zien dat er door gemeenten en aanbieders grote stappen worden gezet, kunnen we het ons niet permitteren dat hierover in de korte tijd die ons nog rest teveel onzekerheid bestaat. Daarom zullen we voor de meest kwetsbare regio's de ondersteuning intensiveren:

1. *We stellen extra ondersteuning beschikbaar via het Ondersteunings-team decentralisaties (OTD).*
2. *Doorlichting inkoopproces*
Begin september zullen we de regio's waar nu nog onvoldoende zekerheid bestaat dat de contracten tijdig zijn vastgesteld doorlichten zodat zekerheid wordt geboden over de continuïteit van zorg, door het inkoopproces zodanig aan te passen dat de subsidies c.q. de contracten vóór 1 november 2014 zijn vastgesteld.
3. *Bestuurlijk overleg*
Als de doorlichting van het inkoopproces daartoe aanleiding geeft, zullen wij bestuurlijk overleg voeren met de regio over noodzakelijke vervolgstappen. Dit kan dan worden aangemerkt als een stap op de escalatieladder naar een bestuurlijke aanwijzing.
4. *Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ)*
Aanbieders kunnen zelf bijdragen aan tijdige inkoopcontracten door hun offertes zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de gemeentelijke inkoopkaders en als zij knelpunten verwachten voor de continuïteit van zorg of het behoud van essentiële hulpvormen zich tijdig te melden bij de TAJ.
5. Met de *Regeling vergoeding bijzondere transitiekosten* hebben we een financieel vangnet getroffen met een budget van € 200 miljoen tot 2018.

1. Voortgang inkoopproces

Het inkoopproces wordt actief gemonitord. In de afgelopen maand heeft het Transitiebureau Jeugd overlegd met alle transitie managers van de 42 regio's en navraag gedaan naar de stand van zaken en de verdere planning van het inkoopproces. Het gaat om vragen als:

- Biedt het inkoopproces voldoende ruimte om onverwachte zaken tijdig op te vangen en wordt daarop voldoende geanticipeerd?
- Wordt er in de regio en tussen regio's voldoende samengewerkt om tijdig tot goede afspraken te komen met regionale en bovenregionale zorgaanbieders? Is de regio belegd en wordt deze ook ter hand genomen? Zijn tussen de gemeenten in de regio vereveningsafspraken gemaakt?
- Zijn er in het verdere aanbestedingsproces inhoudelijke knelpunten te verwachten bijvoorbeeld omdat aanbieders vragen stellen bij bepaalde inkoopvoorwaarden waarop de regio nog geen antwoord heeft?

Ook zijn 20 verschillende aanbieders benaderd die verspreid over het land opereren en is gebruik gemaakt van informatie die ons door de TAJ, de VNG en brancheorganisaties is verstrekt. Hieruit komt het volgende beeld naar voren.

Inkoop Jeugdhulp

- In de meeste regio's en voor de meeste vormen van jeugdhulp zijn de offerteaanvragen de deur uit en zijn de subsidieprocedures gestart.
- In een groot aantal regio's hebben gemeenten individuele aanbieders rond 1 augustus 2014 nog géén definitieve helderheid verschaft over het budget in 2015. Veel gemeenten hebben wel een richtbedrag of een minimumbudget benoemd als herbevestiging van de eerdere afspraken in de RTA's. De regio's geven aan dat hun inkoopproces niet op die datum was ingericht en dat de gewenste duidelijkheid de

- komende weken ontstaat tijdens de onderhandelingen over de ingediende offertes.
- De regio's geven zelf aan dat de planning is gericht op een tijdige inkoop.
 - De regio's geven ook aan dat het belangrijk is dat zorgaanbieders realistische offertes aanbieden en inzage geven in de aantallen cliënten per regio zodat regio's weten met welk budget zij rekening moeten houden. Aanbieders en gemeenten moeten elkaar in het inkoopproces zien te vinden in het gemeenschappelijk belang van goede en betaalbare jeugdhulp én continuïteit van zorg.
 - Wel moeten in een aantal regio's op dit moment nog offertes worden uitgevraagd of biedt de recent in gang gezette procedure weinig speelruimte om onverwachte tegenslagen tijdens het proces op te vangen. Dat brengt risico's met zich omdat offertes van zorgaanbieders en inkoopkaders van regio's niet altijd op elkaar aansluiten. Dan is nadere analyse nodig of moet opnieuw worden onderhandeld. Daardoor kan het tijdig afsluiten van contracten alsnog onder druk komen te staan.
 - In een aantal regio's hebben gemeenten afgesproken de bovenregionale inkoop gezamenlijk uit te voeren, maar moet deze nog starten. Jeugdhulpaanbieders wijzen er op dat regio's bij bovenregionale inkoop soms verschillende inkoopvoorwaarden hanteren en de door de VNG opgestelde modelcontracten niet altijd worden gebruikt. Dit knelpunt is inmiddels onder aandacht van de VNG gebracht.

Bureaus jeugdzorg (BJZ)

In alle 42 regio's zijn conform afspraken tussen Rijk, VNG en IPO eind maart 2014 afspraken gemaakt tussen gemeenten en de BJZ's over het budget en de prestaties. Deze afspraken worden nu in overleg met de BJZ's verder uitgewerkt. Hoewel de bureaus op dit moment nog geen zekerheid hebben over de inhoud van de contracten verloopt het overleg in veel gevallen constructief. De meeste BJZs vertrouwen erop vóór 1 november 2014 te beschikken over contracten, op basis waarvan zij de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering kunnen uitvoeren.

2. Interventies

a) *Extra ondersteuning door het Ondersteuningsteam decentralisaties (OTD).*

We stellen de komende weken extra ondersteuning beschikbaar aan de regio's door het OTD. Rijk en VNG zullen actief het landelijk transitie arrangement en de bovenregionale afspraken ondersteunen en waar nodig extra capaciteit beschikbaar stellen zodat ook bij bovenregionale aanbieders en landelijke aanbieders voorkomen wordt dat kinderen tussen wal en schip vallen.

b) *Doorlichting inkoopproces*

Begin september zullen we de regio's waar nu nog onvoldoende zekerheid bestaat dat de contracten tijdig zijn vastgesteld doorlichten zodat zekerheid wordt geboden over de continuïteit van zorg, door het inkoopproces zodanig aan te passen dat de subsidies c.q. de contracten vóór 1 november 2014 zijn vastgesteld. Voor de doorlichting hebben we een pool van externe deskundigen beschikbaar.

Als de doorlichting van het inkoopproces daartoe aanleiding geeft, zullen wij bestuurlijk overleg voeren met de regio om afspraken te maken over noodzakelijke vervolgstappen. Dit kan dan worden aangemerkt als een stap op de escalatieladder naar een bestuurlijke aanwijzing.

- c) *Overleg met Gelderse Regio's*
Op basis van een onafhankelijk onderzoek van het College Sanering Zorginstellingen naar de toekomstbestendigheid van het BJZ Gelderland is gemeenten schriftelijk gevraagd om een nadere toelichting. Op 9 september 2014 vindt op verzoek van de wethouders bestuurlijk overleg plaats tussen het Rijk en de regio's in Gelderland. Wij verwachten dat de regio's de afspraken rond de financiering van BJZ Gelderland dan afronden.
- d) *Overleg over bureaus jeugdzorg*
Ook ten aanzien van de positie van bureaus jeugdzorg in andere regio's heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. In de meeste gevallen heeft dat inmiddels tot overeenstemming geleid tussen gemeenten en bureaus jeugdzorg over taken en budgetten.
- e) *Aanschrijving regio Kop van Noord Holland*
Zoals gemeld in het Algemeen Overleg van 25 juni is de regio Kop van Noord Holland schriftelijk verzocht om een stappenplan waaruit blijkt dat en hoe de gemeenten in de regio gezamenlijk zorg dragen voor de inkoop van jeugdhulp. De brief is verstuurd nadat de gemeente Den Helder de andere gemeenten te kennen had gegeven de samenwerking te willen beëindigen. Inmiddels hebben de gemeenten de regionale inkoop van jeugdhulp gezamenlijk in gang gezet.
- f) *Rondgang langs de regio's*
Eind september zullen wij zelf de regio's bezoeken om ons over de voortgang te laten informeren.
- g) *Inzet bestuurlijk instrumentarium*
Als onvoldoende progressie wordt geboekt, noodzakelijke ondersteuning wordt geweigerd of (andere) keuzes worden gemaakt die tijdige en goede inkoop afspraken in de weg staan, staat ons het bestuurlijk instrumentarium van de Jeugdwet ter beschikking, waaronder de aanwijzingsbevoegdheid ex artikel 2.15, de verplichte regionale samenwerking op grond van een AMvB ex artikel 2.8 en nadere regels over de inkoop bij AMvB ex artikel 2.14, tweede lid. Vanaf 1 januari 2015 kan bovendien gebruik worden gemaakt van de indeplaatsstelling op grond van de Gemeentewet. Indien een gemeente bij de inkoop van jeugdhulp ernstig tekort schiet kunnen wij dan bijvoorbeeld in plaats van en voor rekening van de gemeente jeugdhulp inkopen.

3. Rol van de brancheorganisaties en aanbieders

Ook de brancheorganisaties en individuele aanbieders kunnen bijdragen aan het tijdig sluiten van contracten. Door offertes in te dienen die zo goed mogelijk aansluiten bij de inkoopkaders van gemeenten en in offertes het woonplaatsbeginsel goed toe te passen, kan worden voorkomen dat er te grote verschillen ontstaan tussen de offertes en het beschikbare budget. Wij zullen de ervaringen die daarmee in de regio's zijn opgedaan met de branches delen, zodat zij hun leden goed kunnen informeren. Daarnaast vindt maandelijks overleg plaats met de brancheorganisaties om knelpunten te inventariseren – bijvoorbeeld rond de bevoorschotting – en daarvoor gezamenlijk oplossingen uit te werken.

4. Interventie door de Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ)

De TAJ intervineert op verzoek van aanbieders als het inkoopproces tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders niet goed loopt. Aanbieders en gemeenten kunnen ook samen de TAJ benaderen. De ondersteuning door de TAJ kan betrekking hebben op het inkoopproces, maar ook wanneer als gevolg van (de waarschijnlijke) uitkomst van de gesprekken de aanbieder meent de continuïteit van zorg niet te kunnen garanderen of essentiële zorg in het gedrang dreigt te komen. Een advies van de TAJ is

noodzakelijk voor besluitvorming over een aanvraag voor een vergoeding bijzondere transitiekosten.

De TAJ gebruikt de signalen van groepen van aanbieders of samenwerkende aanbieders die erop wijzen dat de continuïteit van zorg in bepaalde regio's mogelijk in gevaar komt. De TAJ benadert bepaalde sectoren actief om te voorkomen dat daar essentiële functies verdwijnen cq de continuïteit van zorg in het gedrang komt. Het is belangrijk dat aanbieders de TAJ tijdig inschakelen. Naar mate het inkoopproces vordert, wordt het immers ook voor de TAJ lastiger dit proces dan nog bij te sturen.

Tot nu toe hebben de TAJ 29 verzoeken van aanbieders bereikt. Met al deze aanbieders zijn op ambtelijk/bestuurlijk niveau gesprekken gevoerd. In het verlengde daarvan zijn transitimanagers/wethouders benaderd om het beeld te complementeren. De TAJ past altijd hoor en wederhoor toe bij aanbieders en gemeenten.

5. Financieel vangnet

Gelet op bovenstaande, noodzakelijke acties rekenen wij erop dat gemeenten het inkoopproces tijdig tot een goed einde brengen. Als er ondanks gemaakte afspraken toch specifieke jeugdhulpaanbieders in problemen komen kunnen zij een beroep doen op de Regeling vergoeding bijzondere transitiekosten Jeugdwet die wij onlangs als vangnet hebben getroffen en waarvoor wij tot 2018 maximaal € 200 miljoen beschikbaar stellen. Financiële steun aan jeugdhulpaanbieders kan na advies van de TAJ onder voorwaarden worden verstrekt voor omzetgaranties en voorschotten zodat deze instellingen op tijd aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen.

6. Tot slot

Via continue en intensiever monitoring en ondersteuning door het Transitiebureau Jeugd, waarin Rijk en VNG samenwerken, en de andere genoemde interventies in deze brief ondersteunen wij gemeenten en jeugdhulpaanbieders optimaal bij het afronden van hun inkoopafspraken om te voorkomen dat er in 2015 kinderen tussen wal en schip vallen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven